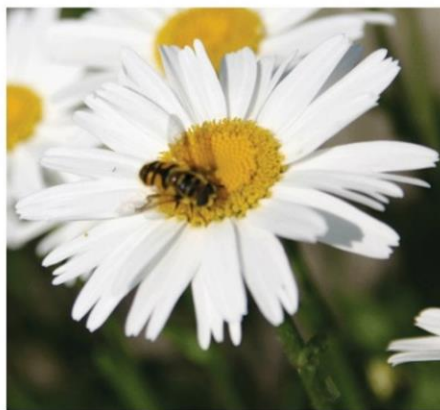

GOD OPPVEKST

Helhetlig oppvekstplan

2019 – 2022

Innhold

1. INNLEDNING	2
2. MÅL FOR BARN OG UNGE	4
3. PLANENS OPPBYGGING	5
4. STRATEGIER	7
Strategi 1: Barn og unge blir spurt, hørt og tatt på alvor	7
Strategi 2: Tidlig innsats og helhetlig hjelp til barn og familier	9
Strategi 3: Systematisk arbeid for å fremme god fysisk og psykisk helse	12
Strategi 4: Kontinuerlig kompetanseutvikling i barnehager, skoler og hjelpetjenester	16
Strategi 5: Økt fokus på inkludering av flerkulturelle barn og unge	18
Strategi 6: Arbeide for å utjevne sosial ulikhet	19
Strategi 7: Tilby et variert og inkluderende kultur- og fritidstilbud	22
5. ANSVAR FOR PLANEN	23
6. VEDLEGG: Mål, strategier og måleindikatorer	24

Layout forside: Ingvild Arnevik Aadnøy
Foto forside: Ingvild Arnevik Aadnøy og Kristian Konstali
Foto Kristian Konstali s.4,9 og 10
Foto Geir Einarson s.6,8 og 12
Foto Reidun Skjørestad s.21,22 og bakside
Foto Solås barnehage s.5
Foto Av-og-til s.15 og 23

1. INNLEDNING

Visjon: Det er godt å vokse opp i Gjesdal

GOD OPPVEKST

Hvordan kan vi utruste barn og unge til å mestre livet?
Hva skal til for at barn og unge trives?
Hvordan bidrar vi til god læring og utvikling for alle?

Mulighetene finnes i hver enkelt relasjon, i små og store øyeblikk hver dag. Det handler om samspill, relasjoner, gode byggesteiner, kompetanse, vilje og mot. Mot til å se, ta på alvor og stå opp for barn og unge i Gjesdal. Sammen skaper vi et inkluderende oppvekstmiljø!

”Det du **tror om meg, slik du **er** mot meg, hvordan du **ser** på meg, hva du **gjør** mot meg, slik **blir** jeg”.**

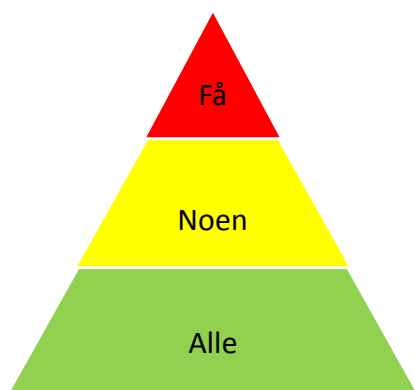
M. Jennes

Kommuneplanen 2019-2030 løfter frem at barn og unge skal ha mulighet til deltakelse og mestring, uavhengig av hvem de er og hvilken bakgrunn de har. Ansatte i Gjesdal kommune jobber for at barn utvikler et positivt selvbilde og opplever seg selv og andre som viktige deltakere i fellesskapet. Vi ser barn og unges muligheter og ressurser.

Barns rettigheter og barns beste er grunnleggende i arbeidet for gode oppvekstforhold. Tidlig innsats og brukarmedvirkning preger arbeidet vårt.

”Det trengs en hel landsby for å oppdra et barn”

afrikansk ordtak

Oppveksttrekanten viser Gjesdal kommunes arbeid for barn og unge på tre nivå. Tidlig innsats og godt tverrfaglig samarbeid er avgjørende for å lykkes på hvert nivå.

Tiltak rettet mot alle, og spesielt fokus på de første leveårene, skal vise tydelig igjen i kommunens prioriteringer. Der gir innsatsen størst effekt. Helhetlig oppvekstplan viser sentrale tverrfaglige tiltak på grønt, gult og rødt nivå.

1. Alle barn og foresatte

- Helsefremmende/byggende tiltak rettet mot alle for å skape glede og trivsel.
- Vi venter ikke og ser, men gjør noe aktivt for å styrke oppvekstforholdene.

2. Barn og foresatte i risiko, eller med begynnende vansker

- Måltrettet innsats for grupper eller enkeltpersoner som har økt risiko for å utvikle vansker, eller har begynnende vansker.
- Vi skal fange opp tidlig, og sette inn riktig hjelp. Kjennskap til risikofaktorer som øker sannsynligheten for vansker, og faktorer som beskytter/hinder at det skjer, er avgjørende for å lykkes.

3. Barn og foresatte med behov for særskilt oppfølging

- Måltrettet og systematisk innsats for enkeltpersoner eller grupper med identifiserte problem. Det bygges på familiens ressurser, mobilisering av nettverk og samordning av tjenestene.
- Målet kan også være å begrense, motvirke forverring og forebygge tilbakefall.

2. MÅL FOR BARN OG UNGE

1. Barn og unge trives
2. God læring og utvikling for alle

Trivsel, læring og utvikling henger sammen og påvirker hverandre.

Trivsel og livskvalitet har stor betydning for barn og unges fysiske og psykiske helse. Opplevelse av inkludering og mestring fremmer trivsel og livskvalitet. Barn som trives har gode forutsetninger for positive relasjoner, læring og utvikling. Trivsel hjemme, i nærmiljøet, i barnehage/skole og i fritiden fremmer god psykisk helse, og bidrar til robuste barn og unge.

Barn og unge har **rett til et trygt og inkluderende læringsmiljø** som fremmer motivasjon til å utforske og lære. Ansatte i barnehager, skoler, hjelpetjenester og andre tilbud for barn og unge er opptatt av kvalitet, helse og trivsel, læring, utvikling og mestring. Ansatte med god relasjonskompetanse bidrar til at barn utvikler gode sosiale ferdigheter. Vi jobber systematisk for at ungdom gjennomfører videregående opplæring med kompetanse som gir grunnlag for videre studier eller arbeid. Se vedlagte måleindikatorer side 24.

7 strategier for å nå målene:

1. Barn og unge blir spurt, hørt og tatt på alvor.
2. Tidlig innsats og helhetlig hjelp til barn og familier.
3. Systematisk arbeid for å fremme god fysisk og psykisk helse.
4. Kontinuerlig kompetanseutvikling i barnehager, skoler og hjelpetjenester.
5. Økt fokus på inkludering av flerkulturelle barn og unge.
6. Arbeide for å utjevne sosial ulikhet.
7. Tilby et variert og inkluderende kultur- og fritidstilbud.

3. PLANENS OPPBYGGING

Helhetlig oppvekstplan viser «Gjesdaltråden» og de viktigste satsingsområdene fra før fødsel til 18 år. Helhetlig oppvekstplan er styrende for alle ansatte som jobber for barn og unge.

Helhetlig oppvekstplan utdyper kommuneplanen og er overbyggende for ulike tema-, strategi- og virksomhetsplaner. Helhetlig oppvekstplan følger opp målene og strategiene i kommuneplanen med konkrete tiltak.

Hver strategi er utdypet med tekst og tiltak. Tiltakene er på overordnet nivå, med hovedvekt på tverrfaglige satsinger. Noen tiltak i planen kan passe under ulike strategier, men nevnes ett sted. Flere tiltak for barn og unge er utdypet i andre planer.

Alle strategiene og tiltakene i planen skal bidra til at vi når målene:

1. Barn og unge trives
2. God læring og utvikling for alle

Andre aktuelle kommunale planer og rapporter:

- [Handlingsplan mot vold i nære relasjoner \(2017-2020\)](#)
- [Ruspolitisk handlingsplan \(2017-2021\)](#)
- SLT handlingsplan (Samordning av lokale rus og kriminalitetsforebyggende tiltak)
- [Veileder for forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme](#)
- [Sluttrapport prosjekt arbeidslag \(2015-2017\)](#)

Barns rettigheter og barnekonvensjonen skal vise tydelig igjen i helhetlig oppvekstplan og arbeidet vårt for barn og unge i Gjesdal.

Gjesdal kommune deltar i den nasjonale satsingen «Sjumilssteget for en god oppvekst». Det innebærer et felles løft for å gjennomføre FN's barnekonvensjon i kommunene. Barn og unges oppvekstforhold settes på den politiske dagsordenen. Satsingen gir hjelp til å planlegge og kvalitetssikre gode tjenester, og bidra til helhetlig innsats for barn og unge.

Kommunekartleggingen i Sjumilssteget viser fire utviklingsområder for Gjesdal:

1. Psykisk helse
2. Koordinerte tjenester/tverrfaglig samarbeid
3. Flyktningbarn/familier
4. Medbestemmelse/brukermedvirkning

Helhetlig oppvekstplan viser strategier og tiltak i tråd med disse utviklingsområdene.

4. STRATEGIER

Strategi 1: Barn og unge blir spurt, hørt og tatt på alvor

«Alle barn har rett til å si sin mening, og deres mening skal bli tatt på alvor» Barnekonvensjonen, artikkel 12

Retten til å bli hørt innebærer at:

- Barn og unge får uttale seg.
- Barn blir lyttet til.
- Det blir tatt hensyn til det de sier.

Voksne må tro på at barn og unge kan mer enn å fortelle hvordan de har det. De er også gode på å finne løsninger. **Barn og unge er medborgere** i Gjesdal. Medborgere skal ha mulighet til å delta aktivt i lokalmiljøet, bidra ut fra egen alder og livssituasjon, og ha innflytelse på politiske prosesser. Barn og unge skal få støtte og opplæring i hvordan de kan bidra, og gis mulighet til å delta.

Kollektiv medvirkning er mulighet for reell påvirkning i politikk og samfunnsliv, eller deltakelse i grupper og organisasjoner. **Individuell medvirkning** er mulighet til innflytelse over områder med betydning for den enkelte, f.eks. egne hjelpetiltak. «Hva er viktig for deg?» og «Hva kan du bidra med?» bør brukes mer i dialogen med barn og unge for å fremme individuell og kollektiv medvirkning.

TILTAK	ANSVAR	TIDSROM	MÅLING	NIVÅ
1. Ha system for individuell medvirkning i hver avdeling, slik at barn og unge får påvirke egen hverdag og oppfølging/hjelp.	Ledere i barnehage, skole, helsestasjon, familiesenter, ppt, barneverntjeneste, kultur mfl.	2019-2022	Årlig evaluering i hver avdeling. Rapportering kommunalsjef	Grønt, gult, rødt
2. Ha system for kollektiv medvirkning i hver avdeling, slik at barn får påvirke f.eks. gjennom barnemøter, elevråd og ulike styrever.	Ledere i barnehage, skole, helsestasjon, familiesenter, ppt, barneverntjeneste, kultur mfl.	2019-2022	Årlig evaluering i hver avdeling. Rapportering kommunalsjef	Grønt
3. Barn og unges kommunestyre (BUK) for 5.-10. klasse, minst	Ordfører Rådmann Kulturavdelingen	2019-2022	Politisk møtekalender	Grønt

1 gang i året. Ordfører besøker skolene i forkant.					
4.	Ungdomspanel for ungdom 13-18 år, minst 4 ganger i året.	Ordfører Oppvekstkoordinator Kulturavdelingen	2019-2022	Politisk møtekalender	Grønt
5.	UNGDATA Ungdomsundersøkelse gjennomføres hvert 3. år.	Rådmann Oppvekstkoordinator Rektorene	2019	Rapport/tall Ungdata 2019	Grønt
6.	Prosjektbasert involvering /ideverksted, i kommunale prosjekt.	Rådmann Oppvekstkoordinator Kulturavdelingen	2019-2022	Årlig gjennomgang	Grønt
7.	Barnas representant: Gjesdal kommune fortsetter ordningen med barnas representant i samfunnsplanlegging.	Kommualsjef for kultur og samfunn	2019-2022	Årlig evaluering	Grønt

Ungdata

Ungdomsundersøkelsen foregår i skoletiden og gjennomføres elektronisk.

Ungdata dekker helheten i ungdoms liv og omfatter temaene: foreldre og venner, skole, lokalmiljø, fritidsaktiviteter, helse og trivsel, rusmiddelbruk, risikoatferd og vold.

I Gjesdal brukes tallene fra Ungdata systematisk i det helsefremmende og forebyggende arbeidet for barn og unge.

Strategi 2: Tidlig innsats og helhetlig hjelp til barn og familier

«Barnets beste skal være grunnleggende hensyn i alle handlinger som berører barn» Barnekonvensjonen, artikkel 3

Tidlig innsats innebærer å forebygge, identifisere og gripe inn så tidlig som mulig for å unngå at utfordringer utvikler seg negativt. Tidlig innsats rettes mot alle barn og unge, samtidig skal vi prioritere barn 0-3 år.

Helhetlig hjelp innebærer godt tverrfaglig samarbeid. Barn og familier skal merke at ansatte spiller på lag for å finne løsninger som passer for dem. Det forutsetter ansatte med god kompetanse, en felles holdning om at vi løser oppdrag best i fellesskap, og et solid system for tverrfaglig samarbeid.

Foreldrene er de viktigste i barns liv. Vi ønsker å bygge videre på familiens ressurser og mobilisere nettverket. Sammen med familien vil vi finne løsninger som bidrar til en trygg og god tilknytning mellom foreldre og barn. Gode foreldreferdigheter og positive relasjoner i familien bidrar til å beskytte barnet mot psykiske vansker. Foreldre skal sørge for at barn får ressursene, kunnskapen og ferdighetene de trenger for å mestre tilværelsen her og nå og i voksenlivet.

Hjelpetilbud som helsestasjon, lege, barnehage og skole møter alle barn og familier, og har en sentral rolle i arbeidet med tidlig innsats.

Familiesenter, pedagogisk psykologisk tjeneste (ppt), barneverntjeneste, fysioterapi med flere kontaktes ved behov. Tjeneste- og koordineringskontoret (TKK) har en viktig rolle når det er behov for omfattende hjelp fra flere tjenester.

Barn med nedsatt funksjonsevne og familiene deres skal få helhetlig hjelp, blant annet som en del av arbeidet med bedre tverrfaglig innsats (BTI) i Gjesdal.

[«Hvor er hjelpen når jeg trenger den?»](#) viser kommunens hjelpetilbud.

	TILTAK	ANSVAR	TIDSROM	MÅLING	NIVÅ
8.	Bedre tverrfaglig innsats (BTI) implementeres i Gjesdal kommune.	Kommunalsjef oppvekst Prosjektgruppe	2019 - 2022	Evaluerer prosjektplanen	Grønt, gult, rødt
9.	Prioritere barn 0-3 år: Utvikle og gjennomføre en strategi som sikrer at barn i alderen 0-3 år prioriteres.	Rådmannens lederteam	2019- 2022	Nøkkeltall Strategien skal være utviklet i løpet av 2019	Grønt, gult, rødt
10.	Pårørendestrategien i Gjesdal skal følges opp. Det innebærer et spesielt fokus på barn som er pårørende.	Kommunalsjef oppvekst Kommunalsjef helse og velferd	2019- 2022	Vedtatt nov-18 og revideres årlig	Gult, rødt
11.	SLT arbeidet videreføres. SLT er en samordningmodell for lokale, forebyggende tiltak mot rus og kriminalitet. SLT er samarbeid mellom kommune og politi for å sikre samkjørt innsats, med hovedvekt på ungdom 12-18 år.	SLT styrings- gruppe og arbeidsgruppe	2019- 2022	SLT Handlingsplan	Grønt, gult, rødt

Barn som pårørende

Mange barn i Gjesdal opplever sykdom og belastninger hos foreldre eller søsken. Det påvirker barnas hverdag. Vi har fokus på hele familien og vil bli bedre til å:

- Fange opp barna!
- Kartlegge barnas behov.
- Gi informasjon og oppfølging.

Bedre tverrfaglig innsats (BTI)

BTI er en samhandlingsmodell som brukes i kontakt med gravide, barn, unge og foresatte det er knyttet undring eller bekymring til. BTI skal bidra til tidlig innsats, samordning av tjenestene og brukermedvirkning.

Tidlig innsats handler om å oppdage og følge opp så tidlig som mulig for å unngå at utfordringer utvikler seg negativt. Det kan være forhold i hjemmet, barnet/familien eller miljøet rundt som bidrar til utfordringene.

Samordning av tjenestene betyr at det er helhet og sammenheng i hjelpen som tilbys. Det er godt samarbeid mellom familien og ulike instanser, og det er tydelig hvem som gjør hva. Samarbeidet evalueres jevnlig.

Brukermedvirkning innebærer at tilbudet til barnet og familien tilpasses ut fra deres behov. Barnet og familien er aktive deltakere i planlegging, gjennomføring og evaluering av tiltak.

Implementering av BTI i Gjesdal bygger videre på erfaringene fra prosjekt arbeidslag (2015-2017). BTI er en nasjonal satsing. Gjesdal kommune startet arbeidet med BTI høsten 2018.

Strategi 3: Systematisk arbeid for å fremme god fysisk og psykisk helse

«Alle barn har rett til et liv og en fremtid» Barnekonvensjonen, artikkel 6

«Vi har alle en psykisk og en fysisk helse. Gjennom et langt liv vil de fleste av oss oppleve å ha det både godt og vondt – både på utsiden og på innsiden. Grunnlaget for god helse legges når vi tør å snakke like høyt om vonde tanker som vonde knær. For det er jo ingen grunn til å hvaske».

(«Mestre hele livet», Regjeringens strategi for god psykisk helse 2017-2022).

Fysisk aktivitet, god motorikk og god fysisk form er viktig for barns fungering. Studier viser at daglig fysisk aktivitet har positiv effekt på læring og utvikling. Det er også en positiv sammenheng mellom fysisk aktivitet og psykisk helse hos barn og ungdom. Fysisk aktivitetsnivå i tenårene har en tydelig sammenheng med psykisk velvære som voksen (Helsedirektoratet, 2008).

Friluftskommunen Gjesdal: Som friluftskommune er vi opptatt av å synliggjøre og legge til rette for økt bruk av nærmiljøet til friluftsliv og fysisk aktivitet. Det kan bidra til god fysisk og psykisk helse for barn og voksne.

Sosial kompetanse i Gjesdal:

«Barn skal knytte og opprettholde gode relasjoner».

Psykiske plager og lidelser i barne- og ungdomsårene øker risikoen for frafall i skolen, løsere tilknytning til arbeidsmarkedet, økonomiske vansker og vansker i nære relasjoner, rusmisbruk og dårlig psykisk og fysisk helse senere i livet (Folkehelseinstituttet, 2014).

God psykisk helse fremmes i miljø som preges av:

- ✓ Vennskap og sosial støtte.
- ✓ Positive relasjoner til voksne, jevnaldrende og yngre.
- ✓ At en ikke utsettes for diskriminering, mobbing eller blir holdt utenfor fellesskapet.
- ✓ Opplevelse av mestring, og rimelige krav i forhold til forutsetninger og muligheter.
- ✓ At en lykkes med noe – det bidrar til positivt selvbilde og positiv identitet.
- ✓ Muligheter til engasjement og være med å påvirke egen hverdag og omgivelser.
- ✓ At det legges til rette for rusfrihet i lokalmiljøet.

En trygg oppvekst bidrar til å skape en god og robust psykisk helse og vil bidra til at færre barn og unge kommer i risikosituasjoner hvor de kan utvikle psykiske plager og lidelser. («Mestre hele livet», 2017-2022)

	TILTAK	ANSVAR	TIDSPUNKT	MÅLING	NIVÅ
12.	Foreldrestøttende kurs/gruppetilbud etableres som lavterskeltilbud.	Helsestasjon Familiesenter	2019-2022	Strategi for styrking av gruppetilbud	Grønt, gult, rødt
13.	Sosial kompetanse er gjennomgående tema i barnehagene.	Styrere	2019-2022	Årshjul Rapportering barnehagesjef	Grønt
14.	Sosial kompetanse og livsmestring videreutvikles i skolene: <u>Zippys venner</u> 1.- 4. trinn <u>Smart oppvekst</u> 5.-7. trinn <u>Livsmestring</u> 8.-10. trinn	Rektorer Oppvekst-koordinator	2019 - 2022	Planer for gjennomføring Rapportering skolesjef	Grønt
15.	Nulltoleranse for mobbing: Barnehager og skoler har retningslinjer for å forebygge, oppdage og stoppe mobbing og krenkelser.	Styrere Rektorer	2019-2022	Rapportering barnehagesjef og skolesjef	Grønt, gult, rødt
16.	Kommunepsykolog for å fange opp og sikre nødvendig oppfølging til barn, unge og deres familier.	Kommunalsjef oppvekst	2019-2022	Psykolog ansatt høst 2019	Grønt, gult, rødt
17.	Friluftskommunen Gjesdal skal bidra til økt fysisk aktivitet og bruk av nærmiljøet	Kultur og samfunn	2019-2022	Overordnet strategi lages	Grønt
18.	<u>Av-og-til lokalt</u> setter søkelys på alkovett rundt barn og unge i Gjesdal	Av-og-til styringsgruppe	2019-2022	Følge opp eget plandokument	Grønt

Barnehagemiljø: Barnehagen skal fremme et inkluderende og stimulerende miljø hvor alle barn skal oppleve å bli sett og kan delta i lek. Miljøet skal støtte opp om lyst til å leke, utforske, lære og mestre.

Skolemiljø: Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

AV-OG-TIL er en alkovettorganisasjon.

Alkovett er å tenke over om en skal drikke og når en skal stoppe. Vi er opptatt av alkovett i samvær med barn og unge. Vi vil:

Synliggjøre: Gjerdal som AV-OG-TIL-kommune – rettet mot alle innbyggere.

Bryte tabu: Legge til rette for at det snakkes om alkoholvett på ulike arenaer.

Skape refleksjon: Av og til passer det med alkohol – og av og til passer det ikke!

«Hvor mange glass tåler barnet ditt?». Av-og-til

Strategi 4: Kontinuerlig kompetanseutvikling i barnehager, skoler og hjelpetjenester

«Alle barn har rett til skole og utdanning» Barnekonvensjonen, artikkel 28

«Alle barn har rett til et godt helsetilbud» Barnekonvensjonen, artikkel 24

Å **kvalitetssikre** god læring og utvikling for barn og unge, krever **kontinuerlig fokus** på ansattes fagkunnskap, ferdigheter og holdninger. Kompetanse fås gjennom utdanning, opplæring, arbeidserfaring, løpende utvikling på arbeidsplassen og etter- og videreutdanninger.

Høy relasjonskompetanse hos ansatte er nødvendig for å sikre at barn og unge opplever god trivsel, læring og utvikling. Dette innebærer at ansatte evner å se det enkelte barnet og ungdommen, avstemme egne følelser, være en varm leder og ta ansvar for relasjonens kvalitet (Holm, 2010; Juul & Jensen, 2002; Noddings, 2013).

Relasjonskompetanse handler om:

Holdninger: Bevissthet på egne verdier, barnesyn, holdninger til voksenrollen og hvordan man utøver rollen.

Kunnskap: Om relasjoners betydning for læring, psykisk helse og kognitiv, sosial og emosjonell utvikling.

Handlinger: Anerkjennende og ansvarfull ledelse.

Tilknytningsbasert pedagogikk:

Barns behov for trygghet og omsorg må ikke ses på som et konkurrerende behov til læring i utdanningsløpet – heller tvert imot. Den som er opptatt av læring og utvikling bør være opptatt av barnets behov for trygghet og gode relasjoner (Broberg, 2014 og Drugli, 2015).

«Barn er kun så kompetente som det omgivelsene tilbyr dem muligheten til å være» (Pianta)

	TILTAK	ANSVAR	TIDSROM	MÅLING	NIVÅ
19.	Ha felles kompetanseplan for tjenestoområdet oppvekst. Fokus på barnekonvensjonen, selvbilde, selvregulering og relasjoner.	Rådmannens lederteam Hver enkelt leder	2019-2022	Årlig status	Grønt, gult, rødt
20.	Opplæringsplakken Se-høre-handle gjennomføres for alle som jobber med barn og unge. Om vold i nære relasjoner jf. kommunens handlingsplan	Leder i hver enkelt avdeling	2019	Evaluerings	Grønt, gult, rødt
21.	Videreutvikle foreldre-samarbeidet i hver enkelt avdeling.	Styrere Rektorer Ledere i hjelpetjenester	2019-2022	Rapportering kommunalsjef Brukerundersøkelser	Grønt, gult, rødt

Strategi 5: Økt fokus på inkludering av flerkulturelle barn og unge

«Alle barn har rett til beskyttelse mot diskriminering»

Barnekonvensjonen, artikkel 2

Flerkulturelle Gjesdal: Hvert 5 barn i Gjesdal har et annet morsmål og en annen kulturbakgrunn enn norsk. Det betyr at de aller fleste barn og unge lever med regelmessig påvirkning fra flere kulturer både i barnehagen, i skolen og på fritiden.

Inkludering handler om at alle barn og unge skal oppleve tilhørighet, trygghet og trivsel i en gruppe eller i et fellesskap. Barnehager og skoler er spesielt viktige arenaer i arbeidet med å inkludere barn og unge, også de med flerkulturell bakgrunn.

Et inkluderende fellesskap kan bare fungere dersom vi ser på mangfoldet som en ressurs og anerkjenner at vi har noe å lære av hverandre. Kunnskap, ferdigheter og holdninger blant de som jobber med barn og unge er avgjørende for å ivareta denne tilnærmingen.

	TILTAK	ANSVAR	TIDSROM	MÅLING	NIVÅ
22.	Kompetanseheving i flerkulturelt arbeid for ansatte som jobber med barn og unge.	Kommunalsjefer	2019-2022	Rapportering kommunalsjef	Grønt, gult, rødt
23.	Sikre gode samarbeidsrutiner rundt flerkulturelle barn og unge.	Ledere i hver enkelt avdeling	2019-2022	Rapportering kommunalsjef	Grønt, gult, rødt
24.	Flexid kurs for krysskulturelle ungdommer (15-20 år)	Gjesdal ungdomsskole Kulturavdelingen Helsestasjon	2019-2022	Rapportering kommunalsjef	Grønt, gult, rødt

FLEXid metodikkens hovedmål er å arbeide for å fremme tilhørighet gjennom bevisstgjøring av egen identitet hos krysskulturelle barn og unge. Krysskulturelle har levd/lever i to eller flere kulturer i en vesentlig del av barne- og ungdomsårene.

Strategi 6: Arbeide for å utjevne sosial ulikhet

«Alle barn har rett til god nok levestandard»

Barnekonvensjonen, artikkel 27

Sosial ulikhet handler i stor grad om inntekt, utdanning og helse, og hvilke sammenhenger det er mellom disse godene. I arbeidet med å utjevne sosial ulikhet i Gjesdal har vi spesielt fokus på barnefattigdom.

Å vokse opp i fattigdom påvirker livene til barn og unge i Norge. Vi ser systematiske forskjeller mellom barn fra familier med høy sosioøkonomisk status og lav sosioøkonomisk status på flere viktige områder i barns liv. Barnefattigdommen i Norge har vært økende siden begynnelsen av 2000-tallet. Fattigdom blant barn er nå høyere og vokser raskere enn fattigdom blant voksne.

Konsekvenser av barnefattigdom er mindre deltakelse i organiserte aktiviteter, ensomhet og utenforskap, manglende skoletrivsel, dårlig bomiljø og psykiske helseplager. Det å leve i fattigdom som barn kan ha konsekvenser for situasjonen her og nå, men også for fremtidige muligheter. Barn som vokser opp i husholdninger med lave inntekter, har økt sannsynlighet for selv å få lav inntekt når de blir voksne (Kilde: Bufdir.no)

Bekjemping av barnefattigdom en del av folkehelsearbeidet vårt.

Det handler først og fremst om å få folk i arbeid, sikre rimelig inntekt, tilby helsefremmende barnehager og skoler, øke gjennomføringen i videregående skole, legge til rette for deltakelse og inkludering i lek og fritid og gode helsetilbud og tjenester for alle.

I tillegg er det viktig med forebyggende tiltak for utsatte familier.

Fritidserklæringen.

Alle barn skal, uavhengig av foreldrenes sosiale og økonomiske situasjon, ha mulighet til å delta jevnlig i minst én organisert fritidsaktivitet sammen med andre.

Tiltakene i Helhetlig oppvekstplan skal bidra til å utjevne sosial ulikhet. Under strategi 6 nevnes spesielt deltakelse i fritidsaktiviteter. Målet er å hjelpe barn og unge til å komme i gang med aktiviteter, bli værende, knytte vennskap og oppleve trivsel og mestring.

	TILTAK	ANSVAR	TIDSROM	MÅLING	NIVÅ
25.	Øke andelen flerspråklige barn som går i barnehage.	Barnehagesjef	2019-2022	Måltall Utvikle og gjennomføre strategi	Grønt, gult
26.	Gi flere barn i skolealder mulighet til å delta i fritidsaktiviter. Fritidsveiledere bidrar til at flere deltar. Prosjekt i 2018-2019 med to stillinger, totalt 50 %.	Kulturavdelingen i samarbeid med lag og foreninger	2018-2022	Rapportering tilskuddsmidler Evaluere og vurdere videreføring bl.a. søke tilskuddsmidler	Gult, rødt
27.	Utstyrssentralen utvides.	Kulturavdelingen	2018-2019	Rapportering tilskuddsmidler	Grønt, gult, rødt
28.	Fritidsfond opprettes.	Kulturavdelingen i samarbeid med Gjesdal idrettsråd	2018-2019	Rapportering folkehelsemidler	Gult, rødt
29.	Fritidskortet utvides med flere tilbud og flere kort.	NAV Kulturavdelingen	2019-2022	Årlig evaluering	Gult, rødt
30.	Vurdere muligheten for gratisplasser i kulturskolen. Politisk vedtatt i august-18 at det skal vurderes å tilby gratisplasser i kulturskolen.	Kulturskolen	2019	Politisk statusrapport høst-19	Gult rødt
31.	Statusrapport til politikerne om barnefattigdom. Årlig oppdatering om status i arbeidet og nye tall fra Statistisk sentralbyrå.	Kommunalsjefer Oppvekst-koordinator	2019-2022	Årlig	Grønt, gult, rødt

Fritidsveiledere

Barn og unge i Gjesdal skal kunne delta på minst en fritidsaktivitet. Noen trenger, av ulike årsaker, litt veiledning og støtte for å finne den rette aktiviteten. Fritidsveiledere skal:

- Fange opp og kartlegge interesser, ønsker og behov hos aktuelle barn og unge.
- Avklare forventninger og forpliktelser i forhold til å delta på fritidsaktiviteter.
- Introdusere barn og familier for ulike aktiviteter, og følge opp med jevnlig kontakt.
- Samarbeide med lag og foreninger og ulike avdelinger i Gjesdal kommune.

Utstyrssentralen

Utstyr til å drive fritidsaktiviteter er lett tilgjengelig for alle, blant annet lag og foreninger, skoler og privatpersoner.

Fritidsfond

Lag og foreninger kan søke om midler til ulike tiltak som bidrar til at barn og unge deltar i fritidsaktiviteter. Administreres av Gjesdal idrettsråd.

Strategi 7: Tilby et variert og inkluderende kultur- og fritidstilbud

«Alle barn har rett til hvile, fritid og lek, og til å delta i kunst og kulturliv» Barnekonvensjonen, artikkel 31

Et variert og inkluderende tilbud innebærer at alle barn og unge i Gjesdal skal kunne delta i fritidsaktiviteter, få mulighet til å uttrykke seg og oppleve kunst og kultur av høy kvalitet.

Tilrettelagt fritid innebærer å legge til rette ut fra behov, slik at alle barn og unge kan oppleve glede, trivsel og inkludering. Vi har som mål og tilby et inkluderende, tilrettelagt og lett tilgjengelig kulturtilbud. Det interkommunale samarbeidet mellom Hå, Klepp, Time og Gjesdal videreføres.

Gjesdal kommune driver noen fritids- og kulturtilbud selv, bl.a. kulturskole, bibliotek og ungdomskulturhus. De fleste fritidstilbudene drives av frivillige lag og foreninger. Kommunens oppgave er å legge til rette slik at frivilligheten har gode vilkår, blant annet å gi økonomiske tilskudd, bidra til utvikling av gode anlegg og samarbeide om tiltak og prosjekter. Det skal utvikles en egen politikk for frivillighet og samskaping: «Opp med hånda».

Veveriet utvikles til en inkluderende møteplass og skal inneholde publikumsmottak for Gjesdal kommune, kulturskole, ungdomskulturhus, helsestasjon for ungdom, flyktning-tjeneste, voksenopplæring og kulturavdeling. Biblioteket blir værende og får større plass og flere fasiliteter. Bygget blir tilgjengelig for innbyggere, lag og foreninger også utenfor vanlig åpningstid, og kan brukes som møteplass, til opplevelser og ulike arrangement.

	TILTAK	ANSVAR	TIDSROM	MÅLING	NIVÅ
32.	Utvikle anlegg og uteområder for fysisk aktivitet og gode opplevelser.	Kultur og samfunn	Kontinuerlig	Midler i budsjett og økonomiplan	Grønt
33.	Støtte og videreutvikle det frivillige arbeidet i regi av lag og foreninger.	Kultur og samfunn	Kontinuerlig	Kulturbudsjettet	Grønt
34.	Styrke kulturskole, bibliotek og ungdomskulturhus gjennom satsingen på Veveriet.	Kultur og samfunn	2019-2020	Midler i budsjett og økonomiplan	Grønt
35.	<u>Se & bli sett</u> gjøres kjent for lag og foreninger, og det oppfordres til deltakelse.	Av-og-til styringsgruppe Idrettsrådet	2019-2022	Evaluerings i styringsgruppe og Idrettsrådet	Grønt

5. ANSVAR FOR PLANEN

Utarbeidelse: Arbeidsgruppe god oppvekst som består av ledere fra barnehage, skole, helsestasjon, familiesenter, ppt, barneverntjeneste, kulturavdelingen og oppvekstkoordinator, har utarbeidet planen.

Godkjenning: Helhetlig oppvekstplan 2019-2022 vedtas politisk i Utvalg for levekår og Utvalg for kultur og samfunn i januar 2019.

Implementering: Rådmannens lederteam har det overordnede ansvaret for at planen gjøres kjent for alle ansatte. Ledere i hver avdeling skal gjøre planen kjent for sine ansatte, og sikre at det settes av tilstrekkelig tid til gjennomføring av tiltak. Leder har ansvar for at Helhetlig oppvekstplan er styrende for avdelingens virksomhetsplan.

Evaluerings: Kommunalsjef oppvekst sikrer årlig underveismåling i tverrfaglig gruppe.

Revidering: Rådmannens lederteam sikrer at Helhetlig oppvekstplan revideres i 2022.

6. VEDLEGG: Mål, strategier og måleindikatorer

Fra kommuneplanen 2019-2030

Mål:

1. Barn og unge trives.
2. God læring og utvikling for alle.

Strategier:

1. Barn og unge blir spurt, hørt og tatt på alvor.
2. Tidlig innsats og helhetlig hjelp til barn og familier.
3. Systematisk arbeid for å fremme god fysisk og psykisk helse.
4. Kontinuerlig kvalitetsutvikling i barnehager, skoler og hjelpetjenester.
5. Økt fokus på inkludering av flerkulturelle barn og unge.
6. Arbeide for å utjevne sosial ulikhet.
7. Tilby et variert og inkluderende kultur- og fritidstilbud.

Hvordan måle?

Barn og unges trivsel måles ved:

- undersøkelser, kartlegginger, samtaler i barnehage, skole og hjelpetjenester
- trivsel og deltakelse i fritidsaktiviteter
- antall barn som har fysiske og psykiske vansker
- antall barn som opplever fattigdom

God læring og utvikling måles ved:

- undersøkelser, kartlegginger, samtaler i barnehage og skole
- antall elever som fullfører videregående skole

Måleindikatorer:

- Brukerundersøkelsen i barnehagene skal for temaene barnets trivsel og utvikling ligge over landssnittet.
- Fritid: Ungdom skal ha høyere deltakelse i fritidsaktiviteter enn landssnittet (Ungdata).
- Trivsel: Resultatene på den nasjonale elevundersøkelsen skal vise positiv utvikling i forhold til elevenes trivsel sammenlignet med tidligere år.
- Psykisk helse: Depressive symptom blant ungdom skal fra 2019 og fremover være lavere enn i 2016 (Ungdata).
- Mobbing: Resultatene på den nasjonale elevundersøkelsen skal være bedre enn landsgjennomsnittet.
- Lesing og regning: Gjesdal skal fortsatt ha minst 4% færre elever enn landsgjennomsnittet på de laveste mestringsnivåene (nivå 1 på 5.trinn, nivå 1+2 på 8.trinn) på nasjonale prøver.
- Fullføring videregående: Andelen elever som fullfører videregående opplæring, med oppnådd studie- eller yrkeskompetanse i løpet av fem år, skal være på landsgjennomsnittet eller høyere.

Sju psykisk helsefremmende faktorer

Arne Holte (2012), Folkehelseinstituttet

Identitet og respekt: Følelse av å være noe, noe verdt.

Mening i livet: Følelse av å være del av noe større enn en selv, og at det noen som trenger en.

Mestring: Følelse av at man duger til noe.

Tilhørighet: Følelse av å høre til noen og høre hjemme et sted.

Trygghet: Kunne føle, tenke og utfolde seg uten å være redd.

Sosial støtte: Noen som kjenner en, bryr seg om en, vil passe på en om det trengs.

Sosialt nettverk: Noen å dele tanker og følelser med, være del av et fellesskap.